

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

HOMMELTJE HELPT EEN HANDJE

Komedie in twee bedrijven

door

TINE VAN ROMPUY-JANSSENS

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1988

(N° 1705)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77

1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1988 Toneelfonds J. Janssens / Tine van Rompuy-Janssens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES :

KLARA : zuster van dokter Van Camp, juist drie kruiskes.

MEVROUW LAENEN : een halve eeuw.

VALERIE : haar dochter, studente in geneeskunde, drieëntwintig.

LILIANE : buurmeisje van Klara, dik duizend weken.

HOMMELTJE : nog een bakvis.

JOSE } van de : een kwart eeuw.

BETTY } brouwer : iets jonger.

MARTHA : van de hereboer, midden de dertig.

Speelt heden ten dage in een stil dorp, op een zonnige zomerse dag, even voor het thee-uurtje.

====

DEKOR.

Salon bij de Van Camps. Zijplan recht achter : deur naar living en hall. Zijplan links : breed venster met uitzicht op de straat. Achterplan midden : vierdubbele glazen deur naar tuinkamer met véél planten, vanuit het salonnetje goed te zien.

Salonmeubelen. Middenplan : tafel. Er omheen en tamelijk dicht bij de tafel : links de zetels, rechts de brede chesterfield. Ergens een schemerlamp met helkleurige kap. Een palm, een philodendron of een andere grotere plant op de tafel. Gelegenheid om een paar vazen met bloemen kwijt te geraken. Aankleding van de muren ad libitum.

De zon schijnt binnen langs het venster op zijplan en zet het salonnetje in vriendelijk licht.

=====

EERSTE BEDRIJF

TONEEL 1 : (Hommeltje - Klara.)

(Als het gordijn opgaat is het toneel leeg. Maar al gauw hoort men.)

HOMMELTJE (Van achter de schermen zingend opkomend met een echte straatstem. Ze komt uit living.)

Al is hij maar een loeierke

Ik zie hem geren toch...

(Op nu, terwijl ze haar liedje verder dreunt.)

Want boven ieder ander

Mint hij zijn Roosje nog!

Koeierke, koeierke, gij hartedief.

Hoe innig, hoe innig heb ik u lief.

Koeierke, koeierke, gij hartedief...

(Van dat "dief" maakt ze een komisch aangehouden orgelpunt.)

Hoe innig, hoe innig heb ik u lief!

(In haar schort, dat ze met de hand op houdt, draagt ze enkele mooie appels mee, onder de arm een niet-breekbare fruitschaal. Met de vrije hand neemt ze een appel en wrijft hem aan haar mouw op tot hij blinkt als een spiegeltje. Hommeltje is een rare verschijning. Ze draagt een grauw verschoten, te wijde japon. Haar voeten zitten in wollen sportkousen. Een paar onmodieuze, geel-bruine bottienen, met veters dicht geregen, vervolledigen het geheel. Haar haar heeft een scheiding in het midden en twee onmogelijke vlechtjes kruipen langs haar oren omhoog als vraagtekens.)

KLARA (Op uit living, net als Hommeltje dat lang aangehouden "hartedief" uitgalmt.) Hela Hommeltje, da's verdacht hoor, dat liedje!

HOMMELTJE (Schrikt met een gilletje en een sprong opzij, laat haar schort hierbij los. De schaal gaat tegen de vloer en de appels uit haar schort rollen naar alle kanten. Met half-verwijtende, half-verontschuldigende blik in de richting van Klara.) Daar liggen ze nou! Zéker geblutst, allemààl! En ik had ze zo mooi geboend!

KLARA (Schertsend.) Komt er van, als je met koeierkes in je

hoofd loopt!

HOMMELTJE Niks van aan, juffrouw! Ik ben nog maar zestien.
'k Zou niet dūrven!

KLARA O neen?

HOMMELTJE (Met overtuiging.) Nee hoor! 't Was maar een liedje dat me door het hoofd ging. Tilly zong het altijd, m'n pleegzuster. (Fijntjes.) Dié liep wel met koeierkes in d'r hoofd, geloof ik!

KLARA Nu, goed. Geef dān maar door, maar stoor de dokter niet bij zijn onderzoek.

HOMMELTJE De laatste visite is net weg, juffrouw. (Gedempt) U weet wel : die halve gare met d'r giraffenhals...en d'r apenarmen...en d'r papegaaienneus...

KLARA Gunst Hommeltje! Komen er nog méér dieren aan te pas?

HOMMELTJE (Onverstoorbaar.) Als ze loopt komt ze zo! (Stapt vooruit, neus in de lucht, bovenlijf ver vooruit, onderlijf helemaal achteruit, waarbij haar armen vodderig naar beneden hangen.) En dan snuift ze nog ook! Zo! (Bootst het snuiven van de patiënte in kwestie overdreven na.)

KLARA (Toch glimlachend.) Ja ja, 't is al goed hoor! Schiet maar wat op : seffens is ONZE visite hier. Zijn de theekoekjes er?

HOMMELTJE (Knikt vlijtig.)

KLARA En de verjaardagscake met de kaarsjes?

HOMMELTJE Net gehaald, juffrouw.

KLARA Een mooie?

HOMMELTJE En of! 't Water liep over mijn hart, als ik 'm in mijn pollen kreeg.

KLARA Dan moet je er vast een stuk van proeven, straks.

HOMMELTJE Als er maar een stuk overblijft! Want de "schrok" is er bij.

KLARA De...schròk?

HOMMELTJE Ja, die van de hereboer. Haar ogen zijn altijd groter dan haar maag. Met haar mond vol cake reikt ze al naar een ander stuk. Echt waar!

KLARA (De vinger berispensend omhoog.) Hommeltje! Kom, maak voort. Dek hier voor de thee, in afwachting van het

diner.

HOMMELTJE Ja juffrouw.

KLARA Neem het mooie servies, en de lichtgroene servetjes.

HOMMELTJE (Knikt even vlijtig als hoger.)

KLARA De theekoekjes doe je in het zilveren schaal-
tje, dat ik laatst van juffrouw Valerie kreeg. Ze zal 't pret-
tig vinden.

HOMMELTJE (Wat ontgoocheld.) Komt juffrouw Valerie ook?

KLARA (Knikt.) Ja, met haar mama.

HOMMELTJE (Blijft maar sip staan kijken.)

KLARA Wel?

HOMMELTJE Ik hou niet van juffrouw Valerie!

KLARA Waarom niet?

HOMMELTJE (Schouderophalend.) 'k Weet niet. Dààrom niet.

KLARA Dat is jammer. Ik zou maar van haar léren houden als ik jou was. Ze moest eens...je mevrouw worden.

HOMMELTJE (Zet grote ogen.) Mijn dingetjes...de vrouw van..van de dokter?

KLARA (Terwijl ze naar de living gaat.) Wie weet? (Wendt zich bij de deur om.) Met dié kleren kom je niet onder de ogen van de visite, hoor!

HOMMELTJE Niet? (Bekijkt zich, vindt 't blijkbaar goed genoeg.) Dan moet ik mijn béste jurk aandoen...

KLARA Beslist! En andere schoenen ook.

HOMMELTJE (Steekt een voet vooruit.) Andere schoenen? Maar juffrouw, 't is echte kalf-box, échte! De vent van de winkel zei 't zelf!

KLARA Toch zal 't vandaag dié "kalf-box" niet mogen zijn, Hommeltje! Denk er om.

HOMMELTJE Jammer. Ik had ze nog wel extra geborsteld.

KLARA Ik heb je toch nieuwe kleren en schoenen gegeven, kind. Wat denk je dààr mee te doen?

HOMMELTJE Sparen juffrouw!

KLARA (Terwijl ze in living verdwijnt.) Niks van hoor! (Af)

HOMMELTJE (Bekijkt nog eens haar voet aan alle kanten, haalt de schouders op.) Dan niet hé? (Gaat een paar stappen vooruit, vinger tegen de neus, in diep nadenken.) Dus dààr is 't juffrouw Valerie om te doen, met haar ca-

deaukes : om de dokter! Als ze d'r maar niet over pakt! (Speurt naar de weggerolde appels, raapt ze bijeen, legt ze op de schaal, zet die op de tafel, telt de appels.) Twee, vier, zes... Daar moeten er nog er-gens een paar liggen... (Zoekt overal, kruipt op de knieën naar de zetels om er onder te kijken, ligt op de buik voor de chesterfield om daar te speuren, ziet ze blijkbaar liggen.) Zie je wel? (Reikt er naar maar kan er niet bij. Neemt de chesterfield bij de armleuning op, langs de kant van het publiek en sleurt hem wat vooruit in de richting van de tafel. Gaat achter het meubel om de appels op te rapen. Net als ze wil recht komen hoort ze Mevrouw met Valerie van fond op komen. Ze zijn modieus en met smaak gekleed in frisse zomerse toiletjes. Hommeltje bekijkt haar kleding, maakt een hulpeloos gebaar, laat de chesterfield staan zoals hij staat en duikt er achter weg, zich zo stil houdend als een muisje.)

TONEEL 2 : (Valerie - Mevrouw - Hommeltje.)

MEVROUW (Waarom langs de achterdeur binnensluipen, Valerie? Je had toch beter kunnen aanbellen?)

VALERIE Och ma! (Ze heeft een hoedje op haar modern gekapt hoofdje staan. Draagt een enorme ruiker bloemen in de hand, onder de arm een keurig ingepakt, lijvig boek.) Bah! Wat een nest van een dorp hier! 't Station een half uur van de kerk, en nergens een taxi! Alléén die rammelende autobus! (Maakt gebaar met duim en wijsvinger.) Als 't niet was voor dié... (Legt bloemen, boek en hoedje in een zetel.)

MEVROUW (Keurend rondkijkend.) De doktersvilla ziet er toch praktisch uit , en goed onderhouden ook. Béter dan de onze... (Pauze.) En 't schijnt dat Johan hier géén slechte praktijk overgenomen heeft. Je zult het royaal hebben met hem, kind.

HOMMELTJE (Die voor het publiek goed zichtbaar moet zijn, strijkt zich met de vinger onder de neus door, ten teken dat Valerie er naast zal pakken.)

VALERIE 'k Wou dat 't zo ver wàs, ma! Maar ik heb van alles gehoord terwijl we in die bus zaten! (Wijst naar de deur op achterplan.) Daarom kwam 'k langs dààr binnen...

MEVROUW Hoe bedoel je?

VALERIE 'k Wou hier even rondneuzen. Hij schijnt zich nogal te interesseren voor zijn buurmeisje.

HOMMELTJE (Knikt hard.)

MEVROUW Och, een flirt natuurlijk!

HOMMELTJE (Schudt heftig "neen".)

VALERIE Daar is hij de man niet naar. En waar rook is...

HOMMELTJE (Volgt aandachtig.)

MEVROUW Hij heeft jou toch gevraagd?

VALERIE (Verveeld.) Gevraagd niet, ma! We konden met elkaar goed opschieten in Leuven, en hij heeft eens gezegd...

HOMMELTJE (Spitst de oren.)

MEVROUW (Gretig invallend.) Wàt heeft hij precies gezegd?

VALERIE Och, 't heeft geen belang.

HOMMELTJE (Slaakt een zucht van verlichting. Bekijkt één van de appels in haar hand. Ze heeft goesting genoeg om hem op te eten, maar voorlopig ziet ze er toch van af.)

MEVROUW (Gaat ergens zitten.) Luister goed, Valerie. Je móét hem tot een verklaring zien te brengen. Zo gaat het niet langer.

VALERIE (Cynisch.) Ik zal hem de mond openbreken, hoor!

MEVROUW Ik kan 't me niet permitteren, je nog langer in Leuven te laten.

HOMMELTJE (Begint nu toch één appel op te eten, steekt de tweede in haar schortzak.)

VALERIE Wéét ik!

MEVROUW Die hypotheek op onze villa...

VALERIE (Invallend.) Zànik niet, ma! Daar schieten we niets mee op! (Pauze.) Als er niets positiefs is tussen Johan en dat buurmeisje zàl ik hem wel lijmen. (Wandelt preuts op en neer.) Madame Van Camp! Klinkt niet slecht, he?

MEVROUW Die méid hou je toch niet bij je, als je getrouwd

bent?

HOMMELTJE (Spitst weer de oren.)

VALERIE Wie? Hommel? Beware me, zo'n vogelverschrikker!

MEVROUW En...Klara?

HOMMELTJE (a.h.)

VALERIE (Rondloerend of er geen onraad is.) Die gaat ook de laan uit! Ik maak het haar wel moe. Eén meesteres in huis is genoeg!

MEVROUW (In gedachten.) Ja...ja... Maar als er nu wél iets is...tussen Johan en dat meisje?

VALERIE Dan...dan is er nog wel een middel. (Pauze.) (Dan met nijdig opeengeperste lippen.) Ik laat ze zich zo compromitteren, dat ze niet meer onder zijn ogen durft te komen. Wacht maar!

HOMMELTJE (Zit wreed na te denken op dat "compromitteren".)

MEVROUW Hoe wil je dat doen?

VALERIE Dat is mijn zaak. (Pauze.) Gaan we naar Klara toe? (Minachtend.) Ze zal wel in de tuin zitten wroeten...

MEVROUW (Recht. Wil haar handtas nemen, ze is er niet.)

Mijn handtas... Ik had toch een handtas bij?

VALERIE (Onverschillig.) U nam er toch een mee. Aan 't station hadt u ze nog, meen ik.

MEVROUW (Vliegt zenuwachtig rond.) Weet je dat zeker?

VALERIE Ik zeg het toch.

MEVROUW Dan vergat ik ze in de bus... (Wat hoopvol.) Of in die confisseriezaak! Ja, daar had ik ze nog! (Naar fond.) Ik haal ze gauw.

VALERIE Laat dat prul waar het is. Zoveel drukte voor een lege handtas!

HOMMELTJE (Trekt een grimas, eet steeds door.)

MEVROUW Ik haal ze. Ik schaamde me dood, als de lui hier merken dat er zo weinig in zat! (Fond af.)

TONEEL 3 : (Valerie - Hommeltje.)

VALERIE (Komt in chesterfield zitten, valt nogal dwaas neer.)

HOMMELTJE (Verschiet zo, dat ze met het hoofd tegen het meubel aanbotst en een "au!" ontsnappen laat.)

VALERIE (Veert recht, kijkt over de chesterfield heen.)

HOMMELTJE (Krabbelt langzaam overeind.)

VALERIE (Met iets van wanhoop in haar stem.) Hommel! Dus jij zat daar àl die tijd?!

HOMMELTJE (Komt achter het meubel uit.) Dacht u dat 't Sinterklaas was? (Wrijft zich voortdurend het hoofd op de plaats waar het met het meubel in aanraking kwam.)

VALERIE (Nijdig nu.) Jij zult je nog wel eens voor het hoofd stoten met dat luistervinken van jou!

HOMMELTJE (Steeds wrijvend.) Dat héb ik al gedaan, ik bedoel, mijn hoofd gestoten. (Steekt de hand uit, grinnikkend.) U hebt zeker geen twintig-frank-stuk om tegen de buil te houden?

VALERIE Niet voor luistervinken!

HOMMELTJE Dat dééd ik niet, tenminste, dat was de bedoeling niet.

VALERIE Wat deed je dan wel? (En daar Hommeltje niet scheutig is om te antwoorden.) Vooruit zeg op!

HOMMELTJE (Met spot.) Een appel eten. (Haalt de tweede appel uit haar zak.) Ook eentje? 'k Ben er met mijn mond niet aan geweest...

VALERIE Bedankt!

HOMMELTJE Nou, even goeie vrienden. (Stopt de appel weer weg, trekt haar kleren recht. Begint de chesterfield op zijn plaats te slepen, telkens haar bezigheid onderbrekend om Valerie van repliek te dienen.)

VALERIE Juffrouw Klara zou opkijken als ze wist hoe jij 't aanlegt om haar gasten af te luisteren!

HOMMELTJE (Fijntjes.) Juffrouw Klara zou van véél opkijken als ze 't wist! (Pauze.) En ik kròòp daar niet om te luisteren. Ik zocht de appels die ik laten vallen had. Ik kon toch niet weten, dat u en uw mama zouden blijven kletsen.

VALERIE Klétsen!

HOMMELTJE Ja, klétsen! En nu 't zo gelopen is ben ik blij, dat ik daar zàt. Ik ben massa's wijzer geworden na wat ik gehoord heb.

VALERIE (Ijsberend, maar niet op haar gemak.) Ik vraag me af wat jij méént gehoord te hebben.

HOMMELTJE Net wat u zei.

VALERIE En wàt zei ik?

HOMMELTJE Weet u dat zélf niet? Dan loopt u met molentjes in uw hoofd, juffie! (Maakt er gebaar bij.)

VALERIE Je bent nog brutaal ook.

HOMMELTJE (Onverstoorbaar.) Liever brutaal dan gemeen.

VALERIE (Vliegt naar Hommeltje toe.) Nou is 't wélletjes he? Ik weet niet wat me weerhoudt om jou eens flink door elkaar te ranselen, straatmeid die je bent!

HOMMELTJE (Stroopt de mouwen op.) Probéér 't eens! Ik krab die valse ogen van u uit uw hoofd! (Ze staat als een furie voor Valerie.)

MEVROUW (Op fond.)

TONEEL 4 : (Vorigen - Mevrouw.)

MEVROUW (Toont de handtas.) Ik héb ze, hoor! Ze wàs in die zaak. De patroon wou net kijken, of er geen aanduidingen in zaten, papieren of zo. (Ziet de twee, kijkt vragend van de één naar de andere.) Wat is hier aan de hand?

VALERIE (Met woedende blik op Hommeltje.) Dat nest heeft ons afgeluisterd, van achter de chesterfield dààr... (Zet zich ergens.)

MEVROUW (Hommeltje ontzet aanstarend.) Niet wààr zeker?

HOMMELTJE (Zonder verpinken.) Wél waar! Maar niet opzettelijk. Ik zat daar...en u kwam binnen...en ik durfde niet achter die chester...die dingetjes uit.

MEVROUW (Minder streng, maar bijlange niet vriendelijk.)
Waarom niet?

HOMMELTJE Ik mocht van juffrouw Klara niet onder de ogen van de visite komen met die spullen aan. (Wijst op haar kleren.)

VALERIE Ze liegt natuurlijk.

HOMMELTJE (In haar wiek geschoten.) Ik lieg niét! (Korte pauze, dan iets kalmer.) Ik lieg nooit.

MEVROUW (Kijkt Hommeltje onderzoekend aan.) Hm! (Wendt zich tot Valerie.) Ik vrees dat jij de boel aan 't bederven bent, met je nijdasserij. (Zachter.) Je kon dat kind beter te vriend houden.

VALERIE (Blaast.) De vriendin van Hommel? Laat me lachen!

HOMMELTJE O, IK ben niet op uw vriendschap gesteld, juffie!

Als u zich dàt maar in de oren knoopt!

MEVROUW (Zet ogen. Dan zeemzoet.) En...op de mijne?

HOMMELTJE Misschien. Misschien ook niet.

MEVROUW Je bent ten minste oprecht.

HOMMELTJE Ik zei toch al, dat ik nooit lieg?

MEVROUW Ik meen 't goed, weet je!

HOMMELTJE Als de vos de passie preekt, pachter, hoed uw ganzen...

MEVROUW (Valt uit haar rol. Tot Valerie.) Wat een verschrikkelijke meid! (Tot Hommeltje, strenger nu.) Jij moest je houding maar herzien, meisje! Want eerst-daags wordt mijn dochter je meesteres.

HOMMELTJE Ik geloof het niet!

MEVROUW (Met blik van verstandhouding op Valerie.) Wat weet jij daar van?

HOMMELTJE (Kijkt mevrouw vrank aan, perst de lippen op elkaar.)

MEVROUW Wil je 't mij niet zeggen? (Opent haar handtas.)
Je krijgt een briefje van honderd...

HOMMELTJE Dank u! Hou 't maar. U hebt 't hard genoeg nodig.

MEVROUW (Weet niet meer waar ze 't heeft.) Née maar...

HOMMELTJE Nou, beter een korte pijn dan een lange. (Tot Valerie.) Voor u, bedoel ik. (Tot mevrouw.) Hij...eh, onze dokter houdt van juffrouw Liliane.

VALERIE (Cynisch.) Rijk?

HOMMELTJE Weet ik niet.

VALERIE (a.h.) Knap?

HOMMELTJE (Met overtuiging.) Ja hoor!

VALERIE (Schamper.) Knapper dan jij toch niet?

HOMMELTJE (Even schamper als Valerie.) En een hele boel knapper dan u ook!

MEVROUW (Tot Valerie.) Laat haar toch! (Zal het nog eens wat vriendelijker beproeven. Tot Hommeltje.) Wie is juffrouw Liliane?

HOMMELTJE De dochter van de bureu. (Geestdriftig.) Een dot! Ze heeft voor mij een mooie jurk genaaid. Zult u straks zien!

VALERIE (Smalend.) Een naaistertje dus...

HOMMELTJE En was dat soms niet "deftig" genoeg? Maar 't is geen naaistertje. 't Is een...eh...regentes in...eh.. in coupe. Ze geeft les in de stad. Ze verdient een boel geld.

VALERIE (Tot mevrouw.) Een meid zonder komaf. Net wat ik gedacht had.

HOMMELTJE Hebt u komaf, juffie?

VALERIE (Vliegt recht.) Mijn papa was dokter in de rechten, als dat je iets zegt!

HOMMELTJE (Onverstoorbaar.) Wàs : verleden tijd! En nù zit u in de penarie. Zit : tegenwoordige tijd. Ik ken nog een voorwaardelijke wijs ook...

VALERIE Laat horen, nu je toch bezig bent!

HOMMELTJE U zou onze dokter aan de haak willen slaan. Zoù! Maar dàt pakt geen verf! Gelooft u dàt maar van Hommeltje!

MEVROUW (Legt nu haar gemaakte goedheid af.) Dàt doet de deur toe, meisje! Ik denk, dat ik juffrouw Klara omtrent jou ga inlichten, en nog wel op staande voet!

HOMMELTJE Mij best. Ik kan meteen mee oplopen, en haar verwittigen dat ze de laan uit gaat, als uw dochter met haar broer trouwt.

VALERIE (Neemt wijselijk mevrouws arm.) Kom ma... (Naar fond, wendt zich nog eens om, mompelend.) Zo'n gemene Hommel!

HOMMELTJE Pas op! Ik weet ook wel een naampje voor u!

VALERIE Zég het maar!

HOMMELTJE Spin! U bent een spin! U probeert een vet vliegje in uw net te vangen om het te kunnen uitzuigen!

MEVROUW (Keert een stap terug.)

VALERIE (Trekt haar mee naar fond.) Komaan ma! Erger u niet langer aan die meid uit de goot...

HOMMELTJE (Buiten zich zelve nu, spuwt heel haar gal uit.) Spin! Spi-i-in!!!

LILIANE (Op fond, aarzelt om binnen te komen bij het zien van de opgewonden gezichten.)

VALERIE & MEVROUW (In tuinkamer af, nagekeken door Liliane)